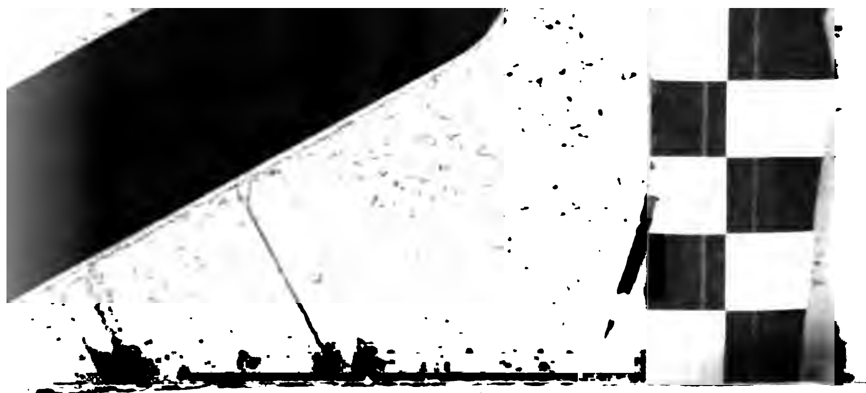
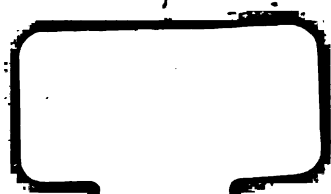

ВЪОБРАЖАЕМИТѢ

ПРАВА НА ГРЪЦИТѢ

ВЪРХУ

МАКЕДОНИЯ И ОДРИНСКО

отъ

Ф—въ

На една кола грънци
Една тояга стига.

Н. П.

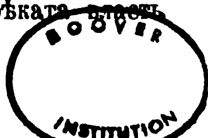
Варна
Печатница „Взаимность“
1903.

„Гръцкиятъ прѣдставитель въ Цариградъ, А. Грипарисъ, посѣтилъ всичкитѣ европейски посланици въ тоя градъ и ги помолилъ, въ случай на намѣса въ Европейска Турция, великитѣ сили да не занемарятъ *историческитѣ, етнологическитѣ и фактическитѣ права на гърцитѣ.*"

В. Frankfurter Zeitung отъ 3-й Септемврий, 1903 год.

Споредъ добрѣ извѣстния Г-нъ Л. Ламушъ, капитанъ отъ френското войнство, Българитѣ дълбоко мислятъ за Македония и Одринско, но малко говорятъ. Не правятъ тъй, обаче, завистницитѣ ни — Гърцитѣ. Мѣсецъ не минува безъ да се направи нѣкакво изявление отъ гръцки „дипломати" или появи книжле, надращено отъ нѣкойси заблуденъ гъркъ, гдѣто, съ прѣкалено усърдие и извънредно жива умраза къмъ българския народъ, напъватъ се да оправдаятъ вѣтърничавитѣ домогвания на гърцитѣ върху Македония и Одринско. Написаното отъ българи по тоя въпросъ е твърдѣ малко. За да се попълни тая празнина въ българската книжнина, тукъ изложихме вкратцѣ гръцкитѣ искания и доводитѣ за тѣхната неоснователность. Погрижихме се да отдѣлимъ истината отъ лъжата, съгласно съ съвѣта на Тацита: „вамъ, на противницитѣ, слава за лукавството, менъ — за вѣрностьта". Нека читателитѣ сѫдятъ!

Тукъ е необходимо да опрѣдѣлимъ спорното мѣсто, т. е. кои страни се наричатъ Македония и Одринско, защото по тоя въпросъ има разнорѣчие. Обикновенно подъ „Одринско" разбиратъ тая часть отъ *Тракия*, която се намира подъ прѣката власть

на Турция, но названието „Македония“ не съдържа точно понятие нито въ историческо, нито въ етнологическо, нито въ географическо, нито даже въ чисто-административно отношение. Има писачи и политици, които — съгласно цѣльта, що гонятъ — подразбиратъ не една и сжща страна. Едни въ прѣдѣлитѣ на Македония включаватъ едвали не цѣлата Европейска Турция безъ нѣкои прибрѣжни мѣста на юго-истокъ и Албания на западъ. Такъва magna Macédonia обема не само стара Сърбия, ами и Одринско. Други, напротивъ, стѣсняватъ границитѣ на Македония на сѣверъ, а разширяватъ ония на стара Сърбия, като присъединяватъ къмъ послѣдната града Скопие и окржга му. Трети сподѣлятъ опрѣдѣлението, що дадоха още въ първата половина на XIX в. етнографитѣ и ученитѣ пжтешественици по Македония: Ами Буе, Григоровичъ и други, споредъ които стара Сърбия до Шаръ планина е особна страна, отдѣлна отъ Македония, ако и административно южната й часть да образува съ нея единъ вилаетъ — Косовский. Отъ гледище географическо и етнографическо, названието „Македонния“, пише И. К. въ *Руское Богатство* № 10, октомврий 1903 год., означава страната на Балкански полуостровъ, обградена отъ стара Сърбия, Сърбия, България, Тракия, Гърция и Албания и обемающа цѣлитѣ вилаети Солунский, Битолский и часть отъ Косовский вилаетъ. Границитѣ на тази обширна область сж: на С. високитѣ клонове на Шаръ-планина, Кара-дагъ, Осоговската планина и Рила, които я отдѣлятъ отъ Сърбия и България; на И. — Родопскитѣ планини и долното течение на р. Кара-су или Мѣста: тѣ я отдѣлятъ отъ Тракия; на Ю. — Бѣло море или Егейско съ рѣка Бистрица, които я отдѣлятъ отъ пограничния съ Гърция

Селфиджеский санджакъ; а на З. — крива чърта, съвпадающа нѣгдѣ съ склоноветѣ напланинитѣ Пиндъ, Мокра и Гора, другадѣ съ — брѣговетѣ на Охридското езеро, отдѣляща я отъ Албания. Тия граници имаме прѣдъ видъ и ний.

Гръцкитѣ писачи и „дипломати", съзпавайки, че домогвогванията имъ спрѣмо Македония и Одринско сѫ вѣтърничави, нарочно поставятъ ги на разни основания, та, ако не сполучатъ върху едно отъ тѣхъ, да се установятъ върху друго. Така, за оправдание на исканията си, тѣ посочватъ *исторически*, *етнически* и *фактически* права, които били имали.

Исторически права.

Права за прѣдимство въ рѣшавание бѫдѫщето на Македония и Одринско Гърцитѣ изявяватъ, прѣди всичко, поради нѣкаквиси исторически събития, които били станали въ тия страни прѣзъ миналитѣ врѣмена. Въ тоя случай скрижалитѣ на историята нѣматъ никаква важность, защото днесъ е могѫща народната воля; сѫдбата на всѣка страна трѣба да рѣши самото население, по общо-съглисие, което Ж. Ж. Руссо нарѣче общественъ договоръ. И наистина, за какво биха послужили булитѣ, грамотитѣ и едиктитѣ на нѣкой царь, въ които би било писано, че и въ Македония—Одринско нѣкога Гърцитѣ сѫ извършили дивотии, каквото е, на пр., отвличането на хубавицата Елена, благовѣрната съпруга на Менелай, което стана причина за *троянската война*." Гробътъ на Александра Велики, надписитѣ на Авг. Кесаря, плочитѣ на Зенона, тухлитѣ на Юстинияна, керемидитѣ на Лъва Арменский, гривнитѣ на Фабия Сабияна, Дулчия или Клеопатра, чехлитѣ на папа Алекс.

Боржия, расото на патриархъ Софрония, боздугана на Краль Марка сж нѣща археологически, съ които человѣкъ не може да забули настоящето: съ тѣхъ не се оборватъ правата на мѣстното население, да урежда работитѣ си така, както е нему добрѣ. Почвата, на която стоятъ гърцитѣ, при обсжданието на тоя въпросъ, е гнила и, ако послѣднитѣ не признаятъ заблуждението си, а продължаватъ да се придържатъ (както слѣпецътъ за тоягата) о своитѣ притѣзания върху Македония и Одринско възъ основа на нѣкогашни събития, смѣло можемъ да прѣдскажемъ, че слънце нѣма да ги огрѣе: понеже, ако се отстжпватъ права на тогова или оногова поради съображения на исторически събития, то неволно ще се дойде до заключение, че на Италянцитѣ трѣба ди се признае правото не само надъ цѣлия Балкански п-въ, ами още на почти останалата часть отъ стария свѣтъ: на Арабитѣ или Мавритѣ— Пиринейския полуостровъ, т. е. днешнитѣ държави Испания и Португалия; на Френцитѣ, на основание Наполеоновитѣ завоевания, повече отъ половината Европа и пр. Па и на Българитѣ би трѣбвало да се признае правото надъ народитѣ, населяющи обширната страна между Уралъ и Адриатическото море и отъ сѣверна Унгария до Архипелага и Пелопонесъ, разбира се заедно съ Бѣлградъ и Цариградъ, понеже жителитѣ на първия отъ тия градове дълго врѣме сж били български поданици, а втория—защото Симеонъ Велики е моглъ да забие българското си копие въ златнитѣ му врата: праотцитѣ ни сж земали отъ него данъкъ или откупъ и защото, най-сетнѣ, неговитѣ прочути хубавици сж поливали руйно вино въ златни чаши на българскитѣ храбри войводи. И тъй, всичко уредено

сполучливо, но съ това само условие, че и ония, които ще придобиватъ права, ще ги отстжпватъ на другитѣ по-прѣдишни владѣтели, още по-напрѣжни и т. н. до като стане нужда да се викатъ за свидѣтели изчезнали градове, държави и народи, за които историята споменува, но нѣма ги на лице, та ще дойде работата до самия дѣдо Адамъ, който, гледайки такъва търговия, такъва обмѣна, такава крамола, ще подкачи да си скуби коситѣ, да се разкайва за гдѣто билъ създаденъ и да проклина своята бабичка Ева, че му е родила такива неразумни чада—потомци на едни и сжщи прародители! Ето какво нещастие ще ни докаратъ „историческитѣ“ права. Но, въпрѣки тия заключения, за да не ни обвинятъ въ празднословие, ще докажемъ, че, и споредъ гръцката история, Македония и Одринско не сж били елински. „Първобитнитѣ жители на Гърция, пише D. Pepersack, въ Histoire ancienne, стр. 63, били диваци, т. е. не живѣяли въ общество и не познавали даже най-необходимитѣ нѣща за поминъка. *Тѣ гризѣли трѣва и дръвчета като животни* и правили божески почести на пришелцитѣ, които сж ги научили да се хранятъ съ желждъ“. Около XX ий вѣкъ прѣди Р. Хр. по брѣговетѣ на Гърция и въ Тесалия сж се настанили Египтяни и Финикяни. Отъ тѣхъ населението—Пелазги—се научило какъ да гради колиби, да живѣе на дружини и да обработва земята. Тия прѣселенци основали нѣколко градове. Така, египтянинътъ Енохъ билъ основатель на гр. Аргосъ (1986), Спартонъ — на Спарта, Кекропсъ—на Атина, Кадмъ—на Тива (той вѣвелъ въ страната финикийската азбука, съ която и до сега гърцитѣ пишатъ). Пелопсъ, синъ на Фригийския царь въ Малка-Азия, се заселилъ въ Апия или Морея, която отъ него се прѣименувала Пелопонесъ. Въ XV

в. прѣди Р. Хр. въ Морея нахлули Елинитѣ
корили една часть отъ туземнитѣ жители, пар
Пелазги. Послѣ, дивото племе *греци* (graeci) нало
своето име на цѣлата страна, която се назовала
ция. „Отъ смѣшението на Пелазгитѣ, Елинитѣ,
петскитѣ и финикийскитѣ прѣселенци се образу
пише В. Бераръ, гръцкия народъ“. Слѣдъ врѣмет
баснословнитѣ приключения на Персея, Тезея, Ян
Херкулеса и др. настанаха *разбойническитѣ в*
мена на Гърция, когато грабежитѣ ставали на
кждѣ и голѣма часть отъ мѣстното население се ра
гало по островитѣ на Малка-Азия, Италия, Франци
Испания. Послѣ, гръко-персийскитѣ войни и междуо
ната пелопонеска война истощиха страната. Гръ
още страдаше отъ вжтрѣшни размирици и борба
първенство между градоветѣ, когато до нея се изди
македонската държава. Въ 357 г. прѣди Р. Хр., Хио
Родосъ и Визансъ въстанали противъ Атина. Тогава
ния македонский царь Филипъ се възползувалъ о
случая, та завладѣлъ Амфиполи, Пидна и Поли
Подиръ двѣ тодини, *свещената война* противъ фоки
цитѣ му дала поводъ да се вмѣси въ вжтрѣшнитѣ ра
боти на Гърция и да подчини подъ властьта си по
вече отъ градоветѣ й. Демостенъ разбралъ завоевате
нитѣ кроежи на Филипа, та се опиталъ да въспр
осжществлението имъ; обаче, сънародцитѣ му, които за
лично отмжщение ставаха прѣдатели на отечеството си
— напр., Алкивиядъ — или за пуста слава опожаряваха
храмове (думата е за прочутия Ефеский храмъ, под-
паленъ отъ Ерострата) не го послушаха. Въ битката
при Херона Филипъ побѣди гърцитѣ и при смъртния
си часъ остави на сина си Александра крѣпка власть
и силна войска. Александръ Велики покори почти цѣ-
лата Азия и Египетъ, т. е. държавитѣ въ тѣхъ. Слѣдъ

него гръцитѣ възстанали противъ македонското владичество, но били смазани. Надъ Гръция властвували единъ подиръ други Александровитѣ пълководци: Антипатръ, Касандръ и Антигонъ. Подиръ тѣхъ, около 141-146 год., Римлянитѣ завладѣли Гръция и я назовали *Ахайя*. Тя, Гърция, стоя подъ робство до паданието на Римската империя. Възстанието, което повдигна Митридатъ, лесно потуши Сула прѣзъ 87 г. пр. Р. Хр., когато нѣколко хиляди гръци били избити, други — продадени за роби, а страната се напълнила съ пришелци отъ чужди народности. При раздѣлението на Римската империя (395 подиръ Р. Хр.) областьта Ахайя (Гръция) влѣзна въ състава на источната часть, която по-сетнѣ доби името Византийска империя. По това врѣме и послѣ, Балканския полуостровъ бѣше изложенъ на чести нашествия отъ други нороди. Везготитѣ, подъ прѣдводителството на Алариха (395-398), опустошили Гръция и тамъ засѣднали; Вандалитѣ (446), Осготитѣ (475), Българитѣ (500) нахлули и тѣ по реда си. Разни славянски племена (540) прѣзъ два вѣка сновали низъ Гръция и, най-сетнѣ, се установили при политѣ на планината Тайгетъ. Въ IX вѣкъ пристигнали Арабитѣ (Сарацинитѣ). Българитѣ пакъ нахлули въ Гръция въ X вѣкъ. Въ 1080 год. Робертъ Гискардъ навлѣзалъ съ дружината си Норманди въ Гръция, завладѣлъ Епиръ и часть отъ Тесалия. Робертъ II, царъ на двѣтѣ Сицилии, ограбилъ (1146) Етолия и Акарнания, отишелъ до Коринтский заливъ, влѣзълъ въ града Коринтъ и взелъ въ робство нѣколко хиляди жители на Беотия. Послѣ, Гръция завладѣли Кръстоносцитѣ и въ 1204 го. я распокжсали на много войводства: Епирско, Атинско, Морейско и др. Венецианцитѣ, помошници на кръстоносцитѣ, за награда, взели за себе си по́-голѣмата часть отъ островитѣ на

Архипелага. Имотнитѣ гръци се изселили за да не ставатъ *роби.* Трайностьта на тия държавици бѣ кратка. Мохамедъ II прѣвзе Цариградъ въ 1453 г., а единъ отъ полководцитѣ му, Омаръ-паша, завладѣ Атина въ 1455 г. Тогава стана ново изселвание на гръцкото племе въ Италия и Западна Европа. До като омаломощѣлото гръцко население се изселвало по тоя начинъ на нѣколко пѫти, Албанцитѣ, запазени въ планинитѣ си отъ чужди примѣси, се установили на дружини въ Елада. Сѫщо и славянитѣ се заселили най-вече въ Морея, а Власитѣ отъ Прѣспанско завзели Тесалия. Цѣлата Гърция окончателно завладѣли Турцитѣ слѣдъ 1460 г. и образували отъ нея три пашалъка: Янински, Ливадийски и Морейски или Триполицки. Това положение трая безъ голѣмо измѣнение до прогласяването независимостьта на Гърция —въ 1830 г. Черногорцитѣ, които никога не сѫ били покорени, първи възстанаха противъ турцитѣ въ 1766 г., а послѣ тѣхъ Майонетитѣ въ Морея и Сулиотитѣ въ Албания. Между това, прѣзъ 1820 г. се подкачи общото възстание. Едно голѣмо дружестко 'Εθνική ἑταιρία се основа въ 1813 г. въ Атина отъ Одеския гръкъ Н. Скуфарисъ съ цѣль да спомага за освобождението на земитѣ, населени съ „гръци“ и подвластни на Портата. Водитель на недоволнитѣ стана князъ Ал. Ипсиланти, който произхождаше отъ една прочута фанариотска фамилия. Той се грижеше за осѫществението на Византийската, а не на гръцката идея: „искаше, казва М. Кебеджи — въ La question d'orient стр. 125 — щото гръцитѣ да замѣстятъ турската власть въ цѣлия *Балкански полуостровъ*“. Въ тая жестока *война на кръста противъ полумѣсеца* взеха участие всичкитѣ народности въ Европ. Турция: Българи, Сърби, Власи, Гръци, но най-вече Албанцитѣ. Въ

1832 г. Отонъ стана князь на Гърция, но той биде свaленъ и първото учрѣдително събрание избра втория синъ на Датския краль съ името Георгий I.

Тоя прѣгледъ на историческитѣ събития въ Гърция е направенъ споредъ историцитѣ: Херодотъ, Тукидитъ, Роленъ, Жилнеръ, Гротъ, Дюрюй и др. Отъ него става видно, че Гърцитѣ *никога не сж владѣли Македония, нито пъкъ сж живѣли нѣкога въ нея.* D. Pepersack изрично казва, че постоянно жилище на Гърцитѣ били Морея, Бѣло-Морскитѣ острови, Южна-Италия и крайбрѣжието на Малка Азия.

Въ свърска съ „историческитѣ права" гърцитѣ поставятъ и въпроса за народностьта на Александра Велики. Слѣдователно, за да не остане празднота, трѣбва да го разгледаме. Въ старо врѣме за всичкитѣ прочути мжже вѣрваха, че происхождатъ прѣко или по наслѣдство отъ нѣкое божество. И за Александра Велики баснитѣ разказватъ, че е билъ чедо на Юпитеръ — господаря на езическитѣ богове. Обаче, извѣстно е, че той бѣше синъ на Филипа, македонский царь. **Но коя е народностьта на Александра?** Гърцитѣ, които обичатъ да обсебватъ доброто, а лошото да отстжпватъ другиму, велегласно заявяватъ, че „побѣдительтъ на Перситѣ при Граникъ, Иса и Арбела бѣше Елинъ". Блажени вѣрующи, ще кажемъ ний! Наистина, едва ли друго заблуждение може да бжде по-смѣшно отъ колкото горнето. Въпросътъ за народностьта на Александра Велики не е тъменъ, какъвто е, на пр., оня за славянската кръвь, що тече въ жилитѣ на днешнитѣ гърци. Тоя въпросъ отдавна е рѣшенъ въ науката. Нарочно изоставяме многого хубави доводи на чужди писатели, а ще си послужимъ само съ такива, взети изъ гръц-

ката книжнина. Да, самитѣ Еллини даватъ ни доказателства, че Александръ Македонски не е билъ гръкъ. Нека ги чуемъ. Демостенъ, великия гръцки родолюбецъ, въодушевенъ отъ сърдечно желание да избави отечеството си отъ грозната сѫдба, провиква се въ IV-та *Филипика*, че нуждно било да се испроводятъ до Филипа посланици, безъ да се гледа, че „той е *варваринъ*, че е неприятель на цѣлия человѣчески родъ . . . ," М. д'Оливие — въ La vie d'Alexandre le grand забѣлѣзва, че Еллинитѣ смѣтали за варвари всичкитѣ други народи, сѫщо и Македонцитѣ, на които не имъ даваха името гръци. Старата поговорка: Πᾶς μὴ ἕλλην βάρβαρος ἐστὶν (който не е гръкъ, е варваринъ) винаги бѣше въ употрѣбление. Е, добрѣ, Филипъ бидейки „варваринъ" възможно ли е синъ му Александръ да не бѫде такъвъ? Не, и той е „варваринъ", слѣд. не е гръкъ. Друго. Наставникътъ му, Аристотель, свидѣтелствува, че великия завоеватель не говорилъ свободно гръцки: „когато се разсърдеше, изразяваше се на отечественния си езикъ". Римския писатель Квинтий Курций, въ отдѣлъ IX на своята книга, разказва слѣдното: Филота, синъ на пълководеца Парменона, приготовлявалъ съзаклятие противъ Александра Велики, та го уловили и довели вързанъ прѣдъ войската, която щѣла да го сѫди по стария македонски обичай — ако е виновенъ, да го убие съ камъни! Александръ му казалъ: „Македонцитѣ ще ти бѫдатъ сѫдии и азъ искамъ да зная да ли ще говоришъ на *тѣхния матеренъ езикъ?*" Понеже обвиняемия се отказалъ отъ майчиния си езикъ, т. е. македонския и започналъ да се защищава на гръцки, царьтъ рѣкълъ: „Войници, вие виждате, че той (подсѫдимия Филота) храни въ себе си умраза и къмъ езика на отечеството

си и че само той е, който се гнуси да го говори. Но нека говори съ каквато смѣлость желае, за да видите, че той — не по-малко отъ езика ни — ненавижда и нашитѣ обичаи". Има още доказателства. Самия Александръ не смѣсва Македонцитѣ съ Гръцитѣ. Тъй, подиръ битката при р. Граникъ, той проводилъ въ Атина за храма на Минерва 300 неприятелски щикове, грабнати отъ Перситѣ. Изложили ги на площадьта съ надписъ: „Александръ, Филиповъ синъ, и Гръцитѣ, безъ Спартанцитѣ, плѣниха това оръжие въ Азия". Но Одисеовитѣ внуци твърдатъ, че „пакъ нашъ е Александръ: ако не бѣше той гръкъ, щѣше ли да въвежда еллинската цивилизация въ държавата си?" Това възражение е неосновно. Да видимъ. Прадѣдитѣ на Темистокла распространиха въ отечеството си египетското просвѣщение. Туй обстоятелство дава ли ни право да мислимъ, че тѣ бѣха синове на нѣкоя си Клеопатра? Или сегашнитѣ „гръци", като усвояватъ цивилизацията на народитѣ, които нѣкогашнитѣ еллини наричаха варвари, принадлежатъ ли на нѣкой отъ нихъ? френци ли сѫ? Не, разбира се. Че Петръ Велики въведе въ Русия нѣмската цивилизация, прѣстана ли да бѫде русинъ, нѣмецъ ли е? При това, бащата на Историята, Херодотъ, въ старо врѣме още писа, че покрай брѣговетѣ на Архипелага имало гръцки поселения, а *сѫщинска Македония била населена съ други плѣмена*. „Доказано е, прибавя Köhller, че *Македония, при властвуването на Филипа и Александра, нѣмаше нищо общо съ Гръция*. Народитѣ, които обитаваха въ нея, познати подъ името на мѣстожителството си — Илирийци, Епироти, Тракийци и Македонци, *бѣха по происхождение и езикъ съвсѣмъ различни отъ Гръцитѣ*. Никакъ не трѣбва

да ги смѣсваме нито съ Гръцитѣ, нито съ др. народи, както нѣкои се опитаха да направатъ. Жителитѣ на Македония бѣха отъ голѣмия Турано-Тракийский клонъ и завладѣха Европа прѣди дохожданието на Еллинитѣ. И географическитѣ названия, запазени въ старитѣ книги, доказватъ горнето". На какво основание, най-сетнѣ, Гръцитѣ мислятъ, че Александръ Велики билъ гръкъ? Може би, защото билъ получилъ гръцко образование и двора му билъ еллинизиранъ? Споредъ тая смѣтка, обаче, трѣбало би да считаме до XIV вѣкъ Англичанитѣ за френски народъ, понеже до 1392 г. държавнитѣ книжя въ Англия се пишеха само на французки; знайно е, че подиръ X-ий в. за английското болѣрство бѣше гордость да изучава френския езикъ, а саксонския прѣзираше. „Защо пъкъ Ал. Велики, ако не е билъ гръкъ, е водилъ войната съ Перситѣ въ името на Гръция? пита G. N. Nadjidakis въ книжката си Du caractère hellénique des anciens Macédoniens, Athènes, 1896, гдѣто, на стр. 59, пише: „за срамотно се считало у варваритѣ да се покажешъ голъ, но не у македонцитѣ, нито у другитѣ гърци". Отгука тоя пощурѣлъ „еллинъ" (sic) заключава, че македонцитѣ сѫ били гръци, слѣдователно, Александръ Велики билъ тоже гръкъ. Отговора на тоя въпросъ е твърдѣ лесенъ. За да утвърди властьта си, Филипъ намисли да отвлече вниманието на побѣденитѣ отъ него гръци къмъ Персия. Съ тая цѣль той прѣдложилъ на гръцкото събрание въ Коринтъ походъ противъ Перситѣ ужъ за освобождение на малоазиятскитѣ гръци отъ подъ владичеството имъ и билъ прогласенъ за началникъ на войската. Всичко било готово за война, а Парменонъ, македонский войвода, даже влѣзналъ въ Азия, когато царь Филипъ падналъ съ-

сѣченъ. Александръ, приемникътъ му, се погрижилъ да спечели довѣрието и обичьта на Гърцитѣ чрѣзъ ласкателство и дразнение на честолюбието имъ. Така, той казвалъ на недоволнитѣ гърци, че необходимо било да стане война съ Персия, за да си отмъстятъ и да избавятъ гръцкитѣ градове въ Азия отъ персийското робство. Това срѣдство, бѣше, както казахме, най-удобно за задържание Атина въ покорность и за обезсилвание убѣдителнитѣ рѣчи на прѣдвидливия Демостенъ. Все съ сѫщата цѣль, Александръ, като покори градоветѣ между Милетъ и Халикарнасъ, населени повечето съ гърци, повърна на жителитѣ правата и законитѣ имъ, подъ прѣдлогъ, че билъ дошелъ въ Азия за да ги освободи. Прочее, тия свидѣтелства ни доказватъ, че нѣкогашнитѣ владѣтели на Македония — Александръ и др. — не сѫ били гърци, а сѫ били Македонци съ свой собственъ езикъ и че на гърцитѣ не се падатъ никакви наслѣдствени права отъ Александра Македонски.

Прѣдъ видъ бурнитѣ промѣнения, които прѣтърпѣ елинския народъ, **днѣшнитѣ гърци или „ромайски народъ" сѫ ли истински потомци на нѣкогашнитѣ Еллини?** Тоя въпросъ го е изучвалъ извѣстния нѣмецъ Фалмерайеръ въ книгата си *История на Морейския полуостровъ прѣзъ срѣднитѣ вѣкове.* Ето, вкратцѣ, съдържанието й. — Подиръ разтурванието на Ахайския съюзъ (140 год. прѣди Р. Хр.) Гърция, вече споменахме, завладѣли Римлянитѣ. Въ войнитѣ тя била опустошена съвсѣмъ. По свидѣтелствуванието на Филострата, Павзаний, Аполоний и др. трудно било да познае человѣкъ бившата Елада. Срѣднитѣ вѣкове я завариха покрита съ развалини. Въ III в. послѣ Р. Хр. започнали да пристигатъ отъ къмъ Сѣверъ нови народи. Коринтъ,

Спарта, Аргосъ били ограбени, а населението имъ се разбѣгало. Новитѣ народи завзели не само Беотия и Аркадия, но и други области отъ Гърция. Историята помни нашествията на славянитѣ въ Гърция. Нашитѣ дѣди, които прѣзъ V, VI и VII вѣкове обитавали между Дунава и границитѣ на Епиръ и Тесалия, започнали да се движатъ съ голѣма сила къмъ Морея. Въ съчинението си *Славянский Миръ*, А. Ритихъ пише, че славянитѣ съ други народи, като Хирули, Алани, Готи, Авари, прѣдприели въ 589 г. голѣмъ походъ въ Гърция. Тогавашния Сирийски лѣтописецъ Ив. Ефески разказва за това нашествие слѣдующето: „На третата година подиръ смъртьта на Юстиняна и слѣдъ въцаряването на Тиберия Побѣдоносний, проклѣтия славянски народъ се появи и зае цѣла Гърция, околноститѣ на Солунъ и всичката Тракия. Славянитѣ завоеваха много градове и крѣпости съ огань и мечь, опустошаваха, грабеха и господаруваха въ страната съвсѣмъ свободно, както у дома си. . . . .". Въ Гърция дѣдитѣ ни сѫ господарували въ течение на 218 год. Между 746—790 г. Славянитѣ така прѣпълнили Пелопонесъ или Морея, щото имало опасность съвършенно да се пославянятъ Атика и южнитѣ области. Островитѣ Имбросъ, Тенедосъ и Самотраки сѫщо били подъ тѣхната власть. Тамъ дълго врѣме се слушало да се повтарятъ думитѣ: Ἐσκλαβώθη πᾶσα ἡ χώρα καὶ γέγονε βάρβαρος (пороби се цѣлата страна и стана инородна). Борбата на Гърцитѣ съ Славянитѣ въ самата Морея била жестока; най-послѣ, Славянитѣ били побѣдени, но не могли да ги изтрѣбятъ; тѣ пакъ въставали, та съ нови сили и ужасни опустошения сновали по гръцкитѣ земи. Отъ 829 год. изново се разгорѣла война въ Пелопонесъ между Славянитѣ и

Гръцитѣ. Часть отъ Славянитѣ по равнинитѣ се покорили, но Езерцитѣ и Миленцитѣ сѫ останали независими: тѣ плащали само годишенъ данъкъ. Пелопонескитѣ славяни: Миленци (Милчане), Езерци и Манаци се разположили въ Морея по двѣтѣ страни на Пондокталскитѣ планини. За тѣхъ се споменва даже въ VIII-ий вѣкъ. Императоръ Констан. Багренородний повѣствува за обсаждането отъ тѣхъ на Патрасъ, за данъцитѣ имъ и за тѣхното усмиряване. Много мѣста, които населяватъ новитѣ „елини“ и днесь носятъ славянски названия. А. Гилфердингъ забѣлѣжилъ слѣдующитѣ „гръцки“ села съ славянски имена: — Βοδίτσα (Водица), Βερτώπι (Вертопъ), Γιαγοτίνα (Ягодина), Γραδίστας (Градище), Καπίνουο (Капиново), Λουμπόβτσα (Любица), Μοράβα (Морава), Μπελίτσα (Бѣлица), Τσελογρὰτ (Цѣлоградъ); а въ Морея Патраския окрѫгъ —: Γολέμι (Голѣми), Δραγάνου (Драгана), Κάμενητσα (Каменица), Μαρίτσα (Марица), Ὀρλὸ (Орле), Τοπόλοβο (Тополово) и др. Споредъ Fallmerayer, въ Fragmente II, стр. 164—165, прѣзъ първата половина на XV в: въ окрѫга Майна (Пелопонесъ) се слушало още словенското слово.

Изродяването на древня Гръция е станало не изведнъжъ. Фалмераейръ прѣсмѣта, че то е започнало съ прѣвзиманието на Коринтъ отъ римскитѣ полкове подъ прѣдводителството на Нумий (146 год.) и траяло до покорението на Балканския полуостровъ отъ Турцитѣ. Подъ турското властвувание, гръцкото племе изново се възродило по тия страни съ помощьта на фанариотитѣ за смѣтка на другитѣ народи, живущи тамъ, както това ставаше прѣди години въ Мизия, па и сега — въ Македония и Одринско.

Въ едно друго съчинение: *Какво влияние е*

имало завзиманието на Гръция отъ Славянитѣ върху града Атина и мѣстностьта Атика, прочутия Фалмерайеръ е направилъ подробно изложение за произхождението на новитѣ гръци въ Морея, които неоснователно мислятъ, че сж прѣки потомци на Демостена, а въ книжката *Албански елементъ въ Грция* разглажда питанието: какво участие сж взели Албанцитѣ въ съставянето народностьта на сегашна Гръция? И М. Деграмъ въ Souvenirs de la Haute Albanie твърди, че отъ всичкитѣ нашедствия, които сж станали въ Елада, най-дълбоки слѣди е оставило онова, що Албанцитѣ сж направили около половината на XIV в. въ сърдцето на Пелепонесъ. „Селянитѣ отъ Атика, пише M. Degrand, френски консулъ въ Пловдивъ, и днесъ носятъ албанска фустанела."

Съврѣменитѣ гръци или Ромеи нѣматъ право да си мислятъ за Еллини, понеже тѣ сж, както вече доказахме, славяни, албанци и власи. Мѣсечното френско-албанско списание Albania, което излиза въ Брюкселъ, въ бр. 1 отъ 1897 г., прѣсмѣта, че кръвьта на днешнитѣ гръци съдържа приблизително: $^{3}/_{10}$ албанско потекло, $^{2}/_{10}$ — славянско, $^{1}/_{10}$ — влашко, $^{1}/_{10}$ — осготготско, везготско и вандалско, $^{1}/_{10}$ — разно (латинско, еврейско, норманско, арапско, италианско и пр.) Това окаяно положение на гръцкото племе било добрѣ извѣстно на просвѣтенитѣ държавни мжже въ Европа. Тъй, въ 1830 г., френския министръ De Villèle, слѣдъ като заявилъ на еллинофилитѣ, заринати въ спомени за стара Еллада, че и дума не можало да става за самоуправлението на Гръция, понеже въ нея гръцкото население било малобройно, завършилъ рѣчьта си въ Народното Събрание съ тия внушителни думи: Messieurs, quel si grand interêt pouvez-vous prendre à cette localitè? (Господа, каква

толкозъ голѣма важность можете да дадете на тая мѣстность?)

Отъ горѣизложеното се види, че въ ония отдалечени врѣмена не само Македония, но Епиръ, Тесалия съ цѣла Гърция сѫ били населени съ славяни и други народности, чузди за гърцитѣ.

Слабитѣ отговори, които дадоха К. Папаригопулу и Цинхаизенъ никакъ не опровергаватъ написаното отъ Фалмерайера и други безпристрастни учени мѫже.

Гърцитѣ вѣрватъ, че тѣ сѫ най-старията и съвсѣмъ чистия народъ на свѣта, защото сѫ невѣжи по историята на другитѣ народи. Обичната имъ душевна храна състои отъ донкихотски кроежи и злословие противъ чуждото. „Гърцитѣ, пише Kohller, дълбоко се забравятъ въ споменитѣ на своитѣ *дѣди* (Фалмерайере, вразуми ги!) и често живѣятъ съ славата на лапскитѣ снѣгове“. А мѫдрия великъ везиръ, покойния Фуадъ-паша, въ политическото си завѣщание е писалъ, че Гърцитѣ „тоя злобенъ народецъ“ ще изчезнатъ отъ лицето на земята вслѣдствие болезненото имъ славолюбие.

Дори и да се приеме прѣдположението, че сегашнитѣ „гърци“ сѫ роднини съ нѣкогашнитѣ еллини пакъ тѣ иматъ основание да присвояватъ чужди права поради нѣкакви си услуги, що „праотцитѣ“ имъ били направили на свѣта толкова, колкото нашитѣ гъски щѣха да бѫдатъ въ правото си, ако биха поискали да ги не колятъ, защото тѣхнитѣ прѣбаби (капитолскитѣ гъски) спасили града Римъ отъ нападането на Галитѣ. По поводъ на това дълбоко заблуждение у съврѣменнитѣ „гърци“, поднасяме имъ, въ подаръкъ за новата 1904 год., слѣдната поучителна басня:

ГѪСКИТѢ

С' вѫрлина дългa, селянинъ единъ
Караше гѫски за Русчукъ. . . .
Право да кажемъ, тоя господинъ
Бѣ човѣкъ простакъ и неукъ! . . . .
Сурово и злѣ се отнасяше той ,
Безъ никакъвъ видимъ поводъ,
С' смирений, инакъ, гѫсчи родъ! . . .
Съсъ псувни, съсъ викъ и съсъ бой,
Обилно раздаванъ, безъ редъ,
Гонѣше гѫскитѣ напрѣдъ! . . .

Той бързаше в' града да стигне на врѣме:
Пазаренъ бѣше тоя день! . . . .
В' случая, той бѣ убѣденъ,
Че за гѫскитѣ по скѫпичко ще вземе. . . .
Ний не обвиняваме нашия селякъ,
Споредъ насъ той бѣше правъ! . . . .
Работата се касаеше за интересъ
(А в' свѣта, интереса е всичко днесъ!)
Но гѫскитѣ разсѫждаваха друго яче
За неговитѣ: вѣжливость и нъравъ! . . . .

На пѫтникъ единъ, когото срѣщнаха,
Да се оплаквать тѣ така почнаха:
„Колко сме нещастни, клетитѣ ний!
В' рѫцѣтѣ на тоя дебелакъ! . . . .
Псува ни, хока ни и ни бий,
Безъ да подозира — тоя простакъ —

Че той ни дължи смиренно почитание,
Дълбоко уважение и будно внимание,
Понеже, ний сме отъ родъ незабравимъ —
Потомци, по право произхождение,

На ония гъски, на които Римъ
Е дължалъ нѣкога своето спасение! . . .
В' онова врѣме — отдавно минало —
В' тѣхна честь даже е имало
Празници посвѣтени,
Веселби наредени! . . . . . .“

— А вий защо искате да ви почитатъ? . . . .
— Нашитѣ дѣди. . . . .
— Това знамъ. Челъ съмъ. Но васъ ви питамъ,
Сами, вий, какво сте заслужили? . . . . .
— Нашитѣ дѣди Римъ сѫ спасили! . . .
— Това е тъй! . . . . На тѣхъ подобава
Всѣкаква честь и слава! . . . .
Оставѣте дѣдитѣ си! . . . . Тѣ сѫ получили
Туй, що на врѣмето си сѫ заслужили! . . . . .
Но сами вий лично, какво сте сторили? . . . .
— Ний?!. . . . . Нищо . . . . . . Ний само сме живѣли
И . . . . тлъстѣли! . . .
— Защо се сърдите вий тогава? Право да ви кажа, васъ ви не бива, като сте затлъстѣле —
Освѣнъ за печене. . . . . с'кисело зеле! . . . .

. . . .

* *
*

Тая басня би могли повеч'да поясним,
Но **гъскитѣ** да не раздразнимъ
Нека по-добрѣ замълчимъ. . . .

Заб. Двѣтѣ други части: втората по въпроса за *етническитѣ права*, а третата — за *фактическитѣ права*, които Гърцитѣ бълнуватъ върху Македония и Одринско, ще бѫдатъ напечатани въ отдѣлна брошура.

10 —

Цѣна 15 ст.

